УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
гр. София, бул. „Хр. Смирненски" № 1
Вх. № за кореспонденция и дата
1129 / 22.05.2025

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р арх. Йордан Чавдаров Ликов

катедра Жилищни сгради – Архитектурен факултет, УАСГ

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен "доктор", професионално направление 5.7. "Архитектура, строителство и геодезия", научна специалност и докторска програма „Архитектура на сградите, съоръжения, конструкции и детайли".

Автор на дисертационния труд: арх. Фатма Неджи Мюмюн, редовен докторант към Катедра "Жилищни сгради", АФ, УАСГ

Тема на дисертационния труд: „Преустройство на изоставени казарми в съвременни жилищни форми"

Научна организация: Университет по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) - София; Архитектурен факултет, Катедра „Жилищни сгради".

Научен ръководител: проф. д-р арх. Иван Данов

Основание за изготвяне на становището: Докторантът е зачислен със Заповед №610/16.07.2018г. на Ректора на УАСГ като докторант в редовна форма на обучение по научна специалност „Архитектура на сградите, съоръжения, конструкции и детайли" към катедра „Жилищни сгради" при Архитектурен факултет. Обучението е прекъснато /по майчинство/ със Заповед №243/26.05.2020г. и възстановено със Заповед №293/07.04.2022г. на Ректора на УАСГ. Издадена е Заповед №504/12.07.2023г. на Ректора на УАСГ за удължаване на срока с една година и Заповед № 510/29.04.2024 г. на Ректора на УАСГ, на основание чл. 59 от Правилника за учебната дейност, правата и задълженията на студентите, докторантите и специализантите, чл. 54 (1) от Стандарта за обучение на докторанти в УАСГ и решение на Факултетния съвет на Арх. факултет (Протокол № 7/04.03.2025 г.) за отчисляване с право на защита и Заповед № 327/30.04.2025 г. на Ректора на УАСГ, на основание на чл. 4, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), въз основа на доклад на Декана на Архитектурния факултет и решение на ФС, направено по предложение на катедра „Жилищни сгради" за назначаване на научно жури и решение на първото заседание на научното жури (Протокол № 1/08.05.25 г.)

Кратки биографични данни: Фатма Мюмюн завършва средно образование в ПГ „Арх. Камен Петков", гр. Пловдив през 2012 г. Придобива ОКС Магистър Архитект през 2018 г. в АФ на УАСГ. През 2016 г. е на стаж в архитектурно бюро, гр. Есен, Германия. От 2017 до 2020 г. проектира в „АСА ПРОДЖЕКТ", София. От 2022 г. работи в Община Асеновград, първоначално като младши експерт, а понастоящем е главен архитект на общината. През 1918/2019 г. и 2022/2023 г. води упражнения по „Жилищни сгради" в УАСГ. Автор е на публикации, излезли в годишника на УАСГ. Завършила е курс по академично писане и научна комуникация (2023 г.) Арх. Мюмюн е проектант с 7 годишен

опит, проектирала е обекти, обхващащ почти целия спектър на архитектурната дейност: градоустройство обществени и жилищни сгради и интериори.

Общо описание на представените материали: Арх. Мюмюн е представил всички необходими документи за участие в процедурата, съгласно Закона за Развитие на Академичния Състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника към него и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на УАСГ. За изготвяне на рецензията са представени дисертационен труд, автореферат, автобиография. Документите осигуряват необходимия брой точки, съгласно минималните национални изисквания за ОНС „доктор". **Дисертационният труд** съдържа 135 страници. Изследването е структурирано в 7 части: въведение, пет основни глави на анализ и синтез, както и заключение. Фигурите са 94, съставени от снимки, схеми и чертежи. Библиографията включва 64 български и чуждестранни заглавия (книги, политики, научни публикации и доклади, електронни сайтове. **Авторефератът** отразява основните положения и приносите на дисертационния труд. Разработен е въз основа на дисертационната структура и извежда проведените проучвания и изводи ясно, последователно и коректно.

Съдържание на труда: Дисертацията е добре структурирана. Отделните глави последователно и логически изграждат и доказват тезата на автора, че военните територии и сгради с отпаднала необходимост притежават значим градоустройствен, архитектурен, функционален и социален ресурс, който позволява оптималното им интегриране в контекста на съществуващата градска среда като съвременни зони за обитаване.

Въведение Първоначално авторът изяснява актуалността на изследването, която се определя от няколко основни фактора:

- преструктуриране на българската армия, което довежда освобождаването на много сгради, много често намиращи се в центъра на различни населени места
- прехвърлянето на ненужни военни имоти на общини и други ведомства
- възможността за промяната на предназначението, реновиране и повторното експлоатиране на съществуващи сгради, много често в лошо състояние

Аргументирано формулираните от автора цел, обект, обхват, граници, методология и задачи на дисертационния труд експонират значимия му творчески и научен ресурс и изясняват главните акценти в дисертацията:

- Формулиране на основните характеристики на военните територии и обобщение на архитектурно-строителната типология на казармените сгради
- Проучване на градоустройствени и законодателни възможности за конверсия на военни територии и изработване на предложения за архитектурно-функционални преустройства на казармени сгради, конструктивно укрепване и инсталационно осъвременяване

Първа глава – Теоретична постановка Тук са разгледани исторически факти за създаването на първите казарми и военни кампуси, структурата и развитието

им. Направено е проучване относно военните територии и сгради с отпаднала необходимост у нас. Анализирани са спецификите на видовете обитаване и оттам възможностите за развитие и съживяване на изоставените военни територии и сгради. Идентифицирани са потенциалните ползватели. Авторът стига до извода, че военните сгради са подходящи за преустройство в жилищни сгради за временно и постоянно обитаване.

Втора глава – Добри практики В тази глава са посочени примери за реализирани преустройства на изоставени военни сгради в жилищни сгради за временно и постоянно обитаване в България и в чужбина. Изведени принципи и подходи при осъществяването на такъв тип преустройства. Изводът от анализа на разгледаните примери е, че съществуват, както различия, така и сходства между нашата и чуждестранната практика, които се дължат на състоянието на военните сгради и от конкретните инвестиционни намерения. Авторът подчертава, че годните в конструктивно отношение сгради, след необходимите намеси за укрепване и реновиране са подходящи за за преустройство в жилища, като финансирането е от частния сектор.

Трета глава – Основни градоустройствени, архитектурни, функционални, конструктивни и инсталационни характеристики и състояние на казармените сгради в България Тук авторът е анализирал основните градоустройствени, архитектурно-функционални, конструктивни и инсталационни характеристики на актуалното състояние на военните сгради в България. Направена е тяхната класификация. Предложени са различни функционални схеми за бъдещи преустройства. От направените проучвания се заключава, че сградният фонд в териториите на бившите военни поделения в България предлага разнообразие от архитектурно - функционални решения в зависимост от тяхното състояние и планировъчна структура. Изводът, който се налага, че сградите в добро конструктивно състояние трябва да бъдат запазени и поддържани с цел бъдещо преустройство. Съществуват успешни реализации за реновиране и смяна на предназначението, постигнати чрез ефективна политика за устойчиво планиране, които могат да послужат като пример за бъдещи подобни преустройства.

Четвърта глава – Градоустройствена и функционална концепция. Строително-технически и инсталационни подходи В тази глава арх. Мюмюн предлага методическият подход при съставяне на концепция за този вид преустройства, като предлага няколко свои проектни предложения, които доказват, че изоставените казарми могат да бъдат реновирани и реконструирани. Прави се извода, че проектните решения доказват, че изоставените военни сгради могат да бъдат успешно адаптирани и интегрирани в съвременната градска и извънградска среда и да отговарят на предизвикателствата на съвременното строителство.

Пета глава – Управленски подходи и дейности Тук са представя основните стъпки при разработването на такъв тип инвестиционни проекти. Обобщени са управленските подходи и дейности, които трябва да се предприемат за реализация на дадено преустройство. Разгледани са етапите при планирането

авторът сам е посочил бъдещите изследователски възможности за бъдещо развитие на своята тема и възможното ѝ приложение:

- Препоръчвам трудът да бъде допълнен, обогатен и издаден като монография, която ще е достъпна и много полезна за преподавателите, студенти и за всички практикуващи архитекти, урбанисти и инвеститори, които се сблъскват с проблемите на преустройство на казармените територии и сгради у нас
- Препоръчвам на автора в едно евентуално бъдещо изследване, да анализира архитектурно–функционалните възможности за преустройство на казармени сгради и за обществени, промишлени и паркоустройствени функции
- Препоръчвам още на арх. Мюмюн, предвид нейния управленски, юридически и проектантски капацитет евентуално да изготви предложения (сама или в колектив) за законодателни промени, които да улесняват инвестиционните намерения за промяна на предназначението, преустройство и реконструкция на военните територии и сгради.

Заключение на становището: Настоящият дисертационен труд има образователен характер и обогатява нашите архитектурни познания, като ни запознава с един проблем в съвременната българска архитектура и градоустройство. Арх. Мюмюн демонстрира ерудиция, отлични научни знания, компетентност и теоретична подготовка. Разработила е на високо професионално ниво актуална и полезна за теорията и практиката дисертация, която представлява значително като обем изследване с историко-теоретична архитектурна основа, но и с конкретни приноси за съживяването на военните територии и сгради с отпаднала необходимост. Изследването изпълнява професионално изискванията на действащите у нас нормативни документи свързани с обучението в докторантура, както и съответните условия формулирани в правилниците на УАСГ. Мога да определя труда като навременен, качествен и полезен за архитектурната теория у нас, който достойно представя автора, неговия научен ръководител и катедрата пред архитектурната научно-изследователска и творческо-проектантска общност.

Изложените в настоящото становище анализи, обобщения и оценки, формулираните препоръки и изводи ми дават всички необходими основания с убеденост да предложа на настоящото научно жури да присъди на автора на разглеждания дисертационен труд арх. Фатма Мюмюн образователната и научна степен **„ДОКТОР“** в професионално направление 5.7. “Архитектура, строителство и геодезия”.

05/2025 г.

Член на научното жури и автор на рецензията:

....

/доц. д-р арх. Йордан Ликов